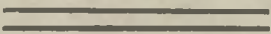

6 POVESTE
243916

DE LA

 SFÂNTUL MUNTE

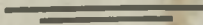
DE

MARIA, REGINA ROMÂNIEI

(TRADUCERE DIN ENGLEZEȘTE

DE

BCU CN / Central University Library Cluj
N. IORGA)

IAȘI

—
IMPRIMERIA STATULUI

1917

6 POVESTE =====

DE LA

===== SFÂNTUL MUNTE

DE

MARIA REGINA ROMÂNIEI

(TRADUCERE DIN ENGLEZEȘTE

DE

N. IORGA)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

=====
IAȘI

—
IMPRIMERIA STATULUI

1917

243916

BCU Cluj / Central University Library Cluj

O poveste dela Sfântul Munte.

I.

Este un loc sfânt căruia i se închină lumea de vremuri al căror capăt nu se știe, un loc așa de sfânt, încît picior de femeie nu e îngăduit să calce în hotarele lui. Un loc unde călugării singuri au dreptul să trăiască în ciudatele mănăstiri pe care le-au clădit la piciorul unui munte, lângă Mare.

Muntele Athos, Sfântul Munte! Numele lui e plin de taină—pe jumătate ca o poveste, pe jumătate ca un vis pentru acei cari nu vor îndrăzni niciodată să între în cuprinsul atîtor ziduri sfințite ale sale.

Neobișnuite și de tot felul sînt clădirile pe care oamenii sfinți le-au înălțat acolo ca să se închine Fecioarei Maria. Căci, ciudat lucru, de și orice se ține de femeie e înlăturat din acest loc mai sfințit ca toate, parcă ar voi să ucidă astfel cine știe ce doruri nemărturisite,— Sfântul Munte a fost închinat Maicei Domnului.

Ca niște cetăți fantastice, cele douăzeci

de mănăstiri ale sale par că răsar din sinul muntelui, unele cucuiate pe ziduri de sprijin tari ca stînca, — la picioarele cărora Marea bate și roade.

Un zid puternic închide fiecare mănăstire, făcînd din ea o cetate de taină care-și păzește singură comorile, bisericile și paraclisurile, grădinile și fîntînile; umbroasele-i cărări de plimbare; tăcutele țintirimuri, deprinderile și datinile.

În partea din lăuntru a zidurilor, călugării și-au făcut casele, care adesea atîrnă una peste alta ca niște cuiburi de rîndunică. În locuri unde îngrămădirea era prea mare, ele s'au revărsat chiar în afară, de par să atîrne cu primejdia căderii asupra nestrăbătutelor adîncuri; adesea cerdacuri de lemn care se deșiră tocmai în vîrf, de jur împrejur, îngăduie o vedere fără margini asupra Mării. Singuratece lăcașuri, uimitoare privirii, uimitoare minții, care nu pot străbate dintr'odată înțelesul, nici taina lor.

Primăvara, mii de pomi în floare prefac Sfîntul Munte într'o zidire fermecată, unde privighitorile-și cîntă cîntecele de dragoste pe cînd florile umplu văzduhul de mireasmă.

Dar în acea vreme cînd fiecare plantă dă prinosul frumuseții sale anului tînăr, un ciudat neastîmpăr vine asupra sihaștrilor cari singuri stăpînesc acest Raiu pe pămînt.

Ceva vecin cu o nemulțămire nelămurită se strecoară în inimile lor și se zice că până și cucernicii bătrâni cu barbele albe și-ar fi închis fereștile ca să nu mai audă cum cântă privighitorile în migdalii de afară.

Șoapta vântului în frunziș îi tulbură în rugăciunile lor și nu numai unul, cîntîndu-și ecteniile, a simțit un dor pierdut de lucruri care sunt în afară de cunoștința lui.

Așa s'a întîmplat, într'o primăvară timpurie, că un val de neliniște a prins sfînta obște. Nimic nu li se părea că e bine în ce-i privește. Lăcașurile lor erau alandala, mâncările gătite de aceia a căror smerită datorie era să fiarbă pentru frații lor nu mai aveau gust, și parcă și ceapa verde tocată din bielsug ca să dea mai mult gust felurilor era risipită în zădar. Un aier de prăfos năcaz străbătea acum chiliile, și Casa lui Dumnezeu însăși, cea sfîntă, avea o înfățișare de părăsire, covoarele-i erau hizite de pete de luminări, sfeșnicele nu erau frecate, fereștile aburite erau căptușite de colb; lespezile și pereții cereau curățire temeinică. Dar, așa evlavioși cum erau, cucernicii călugări nu arătau nicio pricepere deosebită la lucrul gospodăriei.

Femeile, firește, erau ființi inferioare, — așa era credința din vechiu, și nici umbra

trecerii lor nu trebuia să cadă asupra vreuneia din sfințitele cărări, ba nici un dobitoc de parte femeiască nu putea să calce pe Sfântul Munte. Vaci sau găini ar fi adus păcatul înaintea Domnului și, dacă peștii toți erau primiți pe masă, doar pentru că nimeni nu dădea de capăt celor cari nu erau de parte bărbătească.

Se zice totuși că în ce privește gătirea bucatelor și ținerea casei femeia are rosturi care sînt numai ale ei : și oare nu sunt cuvinte în Biblie despre aceasta ?

O șoaptă și un suspin se ridicară în sfințele obști, stareții tuturor mănăstirilor își apropiară capetele albe, plîngându-se de ce este și neștiind ce s'ar putea face.

O mare adunare se țină între zidurile Lavrei, care, cu mănăstirea Ivirilor și cu Vatopedul, sunt cele mai vechi mănăstiri din toate, și, pe rînd, fiecare sfințit părinte își arată pe larg înțelepciunea.

Unii spuneau că trebuie mai multă asprime față de cei ce nu-și fac datoria, unii sfătuiau să se lungească rugăciunile și să se adauge postul, atîția aplecau doar spre învinuiri fără roadă împotriva tuturor regulilor și legilor ce erau, și mulți vorbeau într'o doară de sfințitele fapte făcute de cei ce au plecat din lume înaintea lor. Ci unii cari erau mai mult somnoroși, atîta făceau

că-și plecau capetele, spunind „da“, și „da“ pe placul unuia și al celuilalt, pe rând.

Dar unul, părintele Dimitrie, stătea tăcut, învărtind numai degetele; așa de tăcut stătea părintele Dimitrie, încât ceilalți începură să se mire ce-a dat peste dânsul. Era un om sfânt, cu o barbă lungă albă, care păta ca zăpada veșmintul lui cernit. Se șoptia despre dânsul că avea vedenii și că se împărtășia în taină cu sufletele celor morți. Un fel de respect amestecat cu frica incunjura numele lui. Era stareț la Dionisiu, una din cele mai ciudate mănăstiri ale Sfântului Munte. Îi plăceau florile, grădina lui minune era, și primăvara frumuseța ei era ca peste fire, așa de strălucit se desfăceau migdalii cu flori roșii pe fondul de chiparoși plini de întunerec, pe când lălelele roșii și albastre se luptau între ele supt zidurile de piatră, posomorâte.

Din chilia lui era o vedere minunată asupra Mării. O icoană făcătoare de minuni a Precistei era singura lui comoară, și o așezase așa pe perețele văruiț cu alb că în fiecare zi la răsăritul soarelui cele d'întăiu raze asupra ei cădeau

Altfel rosturile lui erau simple, blajină era fața lui cu niște ochi neobișnuit de străbătători, cari păreau să vadă dincolo de hotarele pământului.

Neajungând la capăt, stareții se întoarseră către părintele Dimitrie, cerând de la dânsul sfat.

Părintele stătea cu mâinile împreunate, sprijinit în jețul lui, și o clipă el își închise ochii aceia peste măsură de străbătători. O tăcere grea se făcu. Ceilalți toți pîndiau ce se petrece în fața lui de schivnic, unii cercău să se uite nepăsători sau cinic, dar unul nu era care să nu fie cuprins în sinea lui de teamă față de călugărul acesta care știuse să-și ție pacea lui. Apoi, deschizând ochii, dar fără a privi anume pe cineva, părintele Dimitrie prinse a vorbi :

„Să ne rugăm Maicei Domnului să vie și să ne ajute; aici trebuie mână de femeie, dar, de oare ce nicio femeie de pe pământ n'are cutezanță să calce acest loc sfințit, trebuie să ne îndreptăm către Maica Domnului, ca să se îndure a-și lăsa o clipă Scaunul din Ceruri și să cerceteze o smerită obște care simte mare nevoie de ajutorul ei.“

Se ridică un zvon, pe jumătate de mânie, pe jumătate de împotrivire, iar părintele Damian, moșneagul cel gros, își îngădui să rîdă. Dimitrie se întoarse liniștit de se uită la dânsul, dar părintelui Damian îi îngheță rîsul pe buze.

„Preacurata Stăpâna noastră va veni la

noi, dacă rugăciunile ce vom înălța către Dînsa vor fi destul de călduroase. Noapte și zi trebuie să ne rugăm anume de dînsa în toate cele douăzeci de lăcașuri, și se poate trimete vorbă chiar și la schivnicii din munte și la toți călugării din schituri și chilii să-și adauge și ei ruga. Numele Ei trebuie pomenit atît de des, încât la urmă, mișcată de stăruința noastră, ea nu se va mai putea împotrivi.“

Apoi a fost multă judecată și multă vorbă, a fost zgomot mult și s'au cheltuit multe cuvinte, și au fost și suspine și împotriviri. Dar părintele Dimitrie stătea foarte liniștit, și privirile-i se pierdeau departe, și gîndul lui era aiurea.

La capăt, ne mai avînd ce spune temeinic nimenea, propunerea părintelui Dimitrie fu primită, și din ziua aceia închinăciuni anume au fost înălțate pe fiecare altar, cerșind dela Impărăteasa Cerurilor să se coboare jos pe pămînt. . .

* * *

Trecură zile multe și, cu toate că aceleași rugăciuni, neconținut îngîinate după datina călugărească, se înălțau zilnic în fiecare din lăcașuri, puțini părinți credeau cu adevărat că li se va împlini dorința. Și de ce oare

Una care este așa de fericită ar lua asupra-și îndatoriri grele ca ale oamenilor? De ce s'ar pogori ea din Scaun să-și pingărească sfintele degete cu praful pământului?

Dar în chilia lui, privind de sus asupra Mării întinse, părintele Dimitrie nu se îndoia; părintele Dimitrie era înțelept cu o înțelepciune mai presus de obișnuita înțelepciune a omului. Și în fiecare dimineață deci el punea din nou un mănunchiu de flori proaspete înaintea icoanei de pe perețele dat cu var alb...

Sfântul Munte era atunci în culmea slavei. Toate erau în floare, în cer, pe ape, în florile fără număr care cotropiseră orice grădini și chiar orice colț de stincă. Din toată acea spuză de flori, chiparoșii se ridicau ca niște negri stâlpi de fum, făcînd să reiasă cu severitatea lor farmecul florilor de foc. Fiecare copac își avea cuibul lui, fiecare pasăre cîntecul, numai locuințele oamenilor erau colbăite și fără îngrijire, căci nicio mîna de femeie nu era îngăduită să le așeze.

Intr'o bună dimineață, părintele Dimitrie se trezi mai curînd ca de obicei, deși era om care să nu doarmă tîrziu, și se duse, cu minile cuprinse, jos în grădina lui dragă ca să mulțamească lui Dumnezeu pentru frumuseța care în fiecare an de iznoavă pe vremea aceasta înveselia pământul.

Picioarele lui bătrîne și obosite se purtau încet pe pietrele neorînduite, și ochii priviau cu o uimire totdeauna nouă fiecare floare suptirică ce creștea dintre dînsele. Vazduhul era plin de mireazmă, vesel de chiscuitul păsărilor, iar cerul era ca o fermecată mantie albastră întinsă de Dumnezeu asupra acestei lumi a oamenilor.

Un dulce extaz umplu sufletul părintelui Dimitrie. Avu o simțire așa ca și cum s'ar fi apropiat de o binecuvîntare mai presus de fire. De-odată se uită în sus, și iată că de supt migdalii cu floarea roșie venia spre dînsul o femeie minunată, cu picioarele mici desculțe. Veșmîntu-i era albastru ca și cerul de de-asupra, un vâl alb îi acoperia capul, dar ochii ei erau ca lacuri adînci de pace . . .

La față era ca tinereța cea veșnică, dar, cînd veni mai aproape, părintele Dimitrie văzu bine că, de și era dumnezeiește de senină, se uita ca una care a știut de tot năcazul și de toată durerea.

Căzînd în genunchi, părintele Dimitrie întinse spre ea mîinile amîndouă. O bucurie cum nu se poate spune îi umplu inima ; o întrebă de nume, nebănuind cîtuși de puțin că era Maica Domnului, care se coborîse pe pămînt spre a răspunde rugăciunilor lui.

Femeia cea minunată se ridică până la

locul unde stătea el în genunchi, purtînd lumina cerurilor în faldurii hainei ; un cearcăn de lumină era în jurul ei, mai tare decît razele soarelui care, de sus, îi plouau asupra creștetului.

Părintele Dimitrie căzu cu fața de piciorul cel mic desculț, șoptind cuvinte de așa beție a bucuriei încît aproape erau fără înțeles :

„Fii de trei ori fericită, Tu ! Fericită de trei ori, Maică dulce a Domnului ! De trei ori fericită iubirea Ta, de trei ori fericite suferințele Tale, de trei ori fericită inima Ta străpunsă ; și de trei ori o mie de ori să fie binecuvîntate pietrele din grădina mea pe care piciorul Tău desculț le-a atîns.“ Apoi atîta l-a copleșit simțirea pe călugărul cel recunoscător, încît își pierdu cu totul legătura cuvintelor și le amestecă pe toate ca să isprăvească spălînd numai cu lacrimi sfîntul picior cel mic.

Zimbind cu îndurare, Fecioara se ridică, privind de sus asupra lui, cu mîinile încrucișate pe piept ; dar, cînd vorbi, sunetul era ca al îngerilor cari ar cînta din harfe :

„Arată-mi calea, părinte. Am venit ca slugă să muncesc, nu ca Impărăteasă a Cerurilor. O mîină de femeie trebuia, și de aceia sînt eu aici ca să fac lucrul cuvenit bărbaților, și, pentru că a ta a fost credința

mai mare, Dimitrie, la tine cel d'intăiu am venit“.

Incet, Dimitrie se ridică în picioare, cu lacrimile în barbă ca stropii de rouă. Abia îndrăzni el să-și înnalțe privirile spre sfânta față cea fără de prihană.

Apoi, grăbindu-se cu pași nesiguri spre pomii lui, își umplu brațele cu crengi în floare și le întinse ca un covor în calea Fecioarei. Așa duse Dimitrie cel cu inima peste fire de bucuroasă pe Impărăteasa Cerurilor din lumina soarelui în umbra prăfoasă a locuinței lui.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

II.

Sunau clopotele : din toate colțurile glasurile lor adânci își răspundeau. Așa sunau zilnic ceasuri întregi ca semn de bucurie pentru că Maica Domnului se îndurase a veni jos pe pământ.

Erau mirate păsările de atâta zvon, și peștii cei mici din Marea Albastră plutiau spre mal, nerăbdători să afle ce s'a întâmplat. Iar, cât despre călugări, o neobișnuită bucurie venise în viața lor și glasurile clopotelor păreau că rostesc tot ce buzele lor nu puteau spune. Dar ochii lor străluciau, și sângele li curgea mai viu în vine.

Piciorul desculț al Precistei o ducea din

loc în loc, din mănăstire în mănăstire, din biserică în biserică. Nicio osteneală nu părea s'o atingă, nicio grabă măcar s'o stingherească, niciun praf nu părea să se prindă de faldurii veșmântului ei. Părea să fie pretutindeni dintr'odată. Nici un colț cât de întunecat nu era urât pentru dânsa, datorită cea mai umilă n'o făcea să se îndepărteze. Spăla lespezile și fereștile, scutura ueltele din casă, premenia paturile, bătea covoarele, înlăturând de pe ele petele cele vechi. Făcea drum aerului în camere negre nesănătoase, deschizând ferestre care fuseseră bătute în cuie de ani mulți.

În biserici curăța sfințele potire, freca sfeșnicele și candelile, făcându-le să lucească precum luciseră odinioară; cu degetele ei pricepute îndepărta toate podoabele fără de rost de pe vechile chipuri ale sfinților, înlocuind florile de petecă, pline de colb, cu crengi verzi și cu flori. Cârpiă odăjdiile, stârpind molia care creștea în firul de aur, dregând pretutindeni ce stricase vremea și neîngrijirea oamenilor. Dar, de câte ori ieșia din lăcașurile pline de umbră, era o tristeță ciudată în fața Ei; nu numai unul dintre călugări băgase de seamă aceasta, minunându-se de ce pare să fie mai fericită în lumina Soarelui decât în lăcașurile lui Dumnezeu.

În grija ei nesfârșită de obștea oamenilor acestora neajutați, ea nu-și mărgenia osteneala numai da case și la biserici, ci mergea zilnic prin maghernițe, răspândind groaza printre călugării cei bătrâni cari lucrau la bucătărie. Frații, uimiți, dădeau unul peste altul în grabă, căscând ochii cu mirare, așa de mari minuni făcea ea cu lingurile și cu oalele. Din cele mai de rând lucruri gătja mâncări cum nu se mai văzură vre-odată pe o masă de mănăstire.

Privind prin fereastra unei bătrâne bucătării boltite, un frate mai tânăr și mai doritor să afe văzuse odată pe femeia cea minunată pe jumătate încunjurată de aburi. Ca un cor de corbi negri, călugării cărunți stăteau în jurul ei, tot mirându-se de mânilor care se purtau iute ca niște porumbițe albe. Fețele lor erau umede de sudoare, dar veșmântul Precistei părea ca o fașie de cer albastru văzută prin ceață.

Seara, când i se isprăvia lucrul, Fecioara se ducea la vre una din grădinile închise între ziduri și, ca să nu trezească nemulțămirea unuia pe celalt, zilnic își alegea tot alt loc.

Acolo supt pomi stătea ea cu furca, și din toate părțile alergau călugării ca oile s'o vadă, umplând locul cu umbra raselor pösomorâte de pe dâșii.

Până și sihaștrii veniau din chiliile lor, și multe daruri smerite erau puse la picioarele Sfintei Femei. Căci multe erau meșteșugurile îndătinate în mănăstirile și schiturile Muntelui. Unii dintre părinți erau zugrăvi, alții săpau în lemn, câte unul se pricepea chiar să coasă cu acul făcând frumoase chipuri de fir pe luminoase fețe de mătăasă, pe când mulți erau numai pescari ori muncitori la câmp. Se găseau și de aceia cari erau foarte învățați și scriau cărți scumpe ori însemnau Scriptura Sfântă cu slove mândre pe care le împodobiau alții cu strălucite desemnuri.

Și cei mai ciudați moșnegi schivnici se coborau din locuri pe care cu anii lu le părăsiseră, ca să se uite cu evlavie la femeia aceasta care totuși nu era o femeie și care cu cele două mâni albe ale ei așa de minunat întinerise locul.

Fără număr erau prinosurile aduse Fecioarei: icoane frumoase zugrăvite cu un meșteșug suptire, linguri ciudate, pe care se săpaseră desemnuri felurite, scumpe mătânii în care un bob nu sămănă cu altul, scoici strălucitoare pe care se înfățișaseră de săpători povești din Scriptură, viguri mari de stofă țesută cu mâna și vâpsite cu neobișnuite vâpseli.

O Biblie scumpă i s'a dat, din care fiecă foaie era o minune de răbdare călugărească,

legătura fiindu-i ținută tare cu copci grele de argint. I se aduceau cununi de tot felul, dar pe acelea cu un ușor tremur ciudat ea le ascundea răpede.

Iar cei cari nu se îndeletniciau cu un meșteșug anume puneau la picioarele Ei rodul muncii lor : miere ori pești, oale mari de lapte proaspăt, brânză untoasă în strachini de lut ori colaci îmbălsămați de mirodenii.

Intr'o seară a venit de pe culmi un bătrân ruginit, care atâta trăise în singurătate de mai că-i uitaseră ființa ceilalți și el însuși doar dacă grainul și-l mai păstrase.

Ca un bătrân vultur stângaciu stătu el în fața Precistei. Barba și părul îi erau nepieptănate, încâlcite de-și puteau face cuibul în ele păsările văzduhului. Veșmintele ca și fața lui ajunseseră a fi aproape în floarea pământului, iar ochii aveau căutătura neliniștită a fiarelor ce trăiesc singure în locuri pustii. Abia de mai era om, de mult ce sămăna cu un copac, cu un urs din codru. Era aspru, răspingător și murdar.

Din pustiu lui venise totuși, căci Dumnezeu știe cum ajunsesese vestea despre minunea cea mare și în mintea lui înnegurată, și iată-l că era aici și el, slab, sălbătăcit, crunt în priviri, cătând uimit cu ochi ce clipociau la fața cea frumoasă ce era înaintea

lui, ca și cum l-ar fi orbit soarele,—și nu găsia să spuie o vorbă. Mânile lui păroase strângeau ceva în niște postav târcat.

Precista se afla între zidurile Hilandariului, pe treptele unei fântâni; lângă dânsa creștea un chiparos întunecat ca o strajă uriașă; de jur împrejur călugării stăteau în cete, și până și cel mai umil frate se strecurase din tainița lui să vadă cum țese din mânilor-i albe. Nu era doar o femeie de pe pământ, și nu era deci păcat să stai la picioarele ei. Și cu adevărat albastrul veșmântului ei era o mângâiere și pentru inima cea mai posomorâtă.

Un chicot de răs se ridică din cercul călugărilor ce se adunaseră; acest schivnic din pustietăți era de fapt urât la vedere. Ca o fiară prigonită câtă el împrejur, și mânios și plin de spaimă, dându-și samă cumva că nu era la locul lui; dar, de câte ori i se opriau ochii asupra Fecioarei, o liniște adâncă-i umplea sufletul.

Puindu-și fusul de-o parte, Maria întinse mâna pentru a lua darul ce-i adusese el, iar schivnicul, căzând în genuchi, atinse pământul cu fruntea, apoi lăsă în poala ei prinosul lui. Cu îngrijire Fecioara desfăcu învelișul și din lăuntru căzură trei lucruri: o sabie, o cunună de spini și o inimă zdrobită.

Maria se uită îndelung la aceste straşnice semne; faţa i se îngălbeni foarte, apoi, cu o sngnduire a trupului întreg, strânse mantia în juru-i ca şi cum de odată s'ar fi lăsat frig.

De departe un clopot prinse a suna, şi glasul lui era ca unul care strigă pentru cine a murit...

III.

Trecuse o lună de când Fecioara venise la Sfântul Munte; florile din pomi erau acum un lucru ce fusese, şi trandafirii înfloriau pretutindeni.

Şi cele mai posomorâte ziduri vechi erau un asalt de floare ce se suia; trandafirii luaseră în stăpânire toate: la toate fereştile se iţiau, pe lespezile rupte ei îşi tîrau ramurile spinoase, amestecând colorile lor gingaşe cu întunecate frunze de merişor; ba străbăteau şi în cele mai răzlete ţintirimuri, ascunzând mormânt şi cruce cu bielşugul dragostei lor de viaţă.

Călgărilor li se părea ca şi cum Cerul s'ar fi pogorât pe pământ, căci nu mai ajunseseră aşa zile de fericireă deplină.

Casele lor erau curate ca norii însişi ai Domnului, toate erau ţinute în rânduială; slobod plutiau dulcile mirezme de primăvară şi prin cea mai întunecată locuinţă, căci Precista deschidea largi fereştile, dând

drumul aierului celui bun înlăuntru. Nicăiri nu vedeai un grăunte de praf, toate gunoaiele fuseseră date afară, nicio neorânduială nu mai era îngăduită, niciun hârb pe cărările grădinilor, nici o coajă de portocală în drum. Mâni iuți se gâsiseră ca să ajute pe Precista oriunde se ducea. Niciodată nu se făcuse lucrul așa de bucuros; ca o nesfârșită umbră calugării în rase negre îi urmăreau toți pașii. Și în cele mai întunecoase peșteri se ducea ea între bolnavi și săraci, și așa de strălucită-i era lumina din jurul capului încât umplea de raze și cele mai afunde gropi, iar noaptea flacăra ce ducea în faldurii mantiei era asemenea cu coada unei comete ce trece pe ceruri.

Luminoasă bucurie era asupra tuturoră în Sfântul Munte; decât părintele Dimitrie, cel mai înțelept dintre înțelepți, socotia că descopere o ciudată umbră de tristeță pe fața Fecioarej, și cu toată mulțămirea ea părea că nu se simte cum trebuie. Dimitrie o urmăria cu o neliniște tot mai vie, cu frica lui mare și grozavă ca nu cumva să-i trebuiască ei a-i părăsi, răpindu-i senin și pace. Așa de deprins fusese el să înalțe rugăciuni către Scaunul ei, încât acum, când se afla între dâșii, el nu putea să știe cu cine ar putea el vorbi în Ceruri.

Maria nu primise nici cele mai mândre

cămări pe care, pe rând, fiecare stareț i le pusesse la îndemână; zimbînd ea înlăturase orice stăruință, plăcându-i mai bine să locuiască într'un bordeiaș lângă Mare. Lumina ce era în ea lumină părății cei dați cu var alb, dar, în fiecare dimineată, când ieșia în soare, ea-și găsia pragul presărat cu trandafiri din cari toți spinii fuseseră smulși, și seara, când se întorcea acasă, un mănunchiu de flori cu dulce mireasmă era pus pe patul ei. Și Fecioara era mișcată de iubirea ce i se arăta. Dar părintele Dimitrie înțelegea că Maria e tristă...

Așa s'a întîmplat că într'o bună dimineată, cum vedea pe Precista venind prin grădina spre ușa lui, părintele cunoscu de mai înainte că plină de jale va fi solia ce-i vor auzi urechile.

Alergînd s'o întîmpine, bătrînul se plecă la pămînt înaintea ei, căci numai așa putea el vorbi Aceleia căreia toată viața i se închinase dela atîta depărtare. Și alipindu-și fața de piciorul ei, strigă :

„Spune, spune; sînt așa de bătrîn, dar așa de bătrîn, încât te pot ruga să nu-mi străpungi inima !“

„Privește“, răspunse Maria, și cu o mișcare ușoară ea înlătură un fald din mantie, vîdînd lui Dimitrie, prins de groază, o pată de sînge pe haina ei în locul unde e inima.

Și, cum se nita la el, picături largi de sânge căzură una după alta, încet, din locul acela pe pământ.

„Ce-am trebuit să văd, femeie de trei ori fericită; ce-am trebuit să văd“, spuse el gîfîind, „bătrîn sînt, bătrîn, și pîna în pragul morții mă duce vederea ranei tale. Ci spune, fericito, cine te-a rînit? A cui mînă rău făcătoare a cutezat să atingă neprihănita sfințenie a trupului tău? Simțurile mă părăsesc, și sînt ca omul pierdut care merge pe 'ntunerec. Căci cu adevărat nu pot prinde înțelesul acestui sânge.“ Și ca un om doborât de boală sta părintele cu fața la pământ înaintea ei.

Și, așa cum stătea el îngrozit, glasul Mariei ajunse pîna la el, liniștit și limpede.

„Voi toți mă rîniți pe mine, voi toți faceți să-mi sîngere rana veche; am încercat s'o duc mai departe așa, dar zi de zi mai greu mă apasă sarcina celor ce văd. Și de aceia am venit să vă spun că trebuie să mă întorc la Ceruri.

„Cine ți-a făcut rău Ție? Ce înțeles se ascunde în cuvintele Tale“, încearcă să spuie Dimitrie, depărtându-și ochii dela pata ce era pe inima ei. „Cinste nu Ți-am dat? Nu Te-am iubit noi oare? N'am avut toate evlavia pentru ceia ce ești? N'am sămănat flori în calea Ta? Nu ți-am dat prinos casele noastre,

vetrele noastre și închinarea ce se suie ca tămâia din fundul inimilor noastre? N'am binecuvântat tot pasul ce l-ai făcut?

„Mânile-ți albe sînt pentru noi ca lumina, ochii Tăi ca porțile Cerului și, cînd vine spre noi piciorul Tău desculț, e ca și cum pămîntul ce calci s'ar face aur în urma Ta! În faldurii mantiei Tale duci razele lui Dumnezeu; zimbetul buzelor Tale e ca un revărsat de zori după o noapte de furtună, iar sunetul însuși al glăselui Tău ne strămută dincolo de groazele mormîntului. Suntem numai niște smeriți călugări, neînvățați în eările celor mari, și, dacă te-am jignit cumva pe Tine, zi, și vom face pocăință zilnic înaintea altarelor lui Dumnezeu.“

„Dar tocmai în lăcașurile Domnului îmi dați suferința“, răspunse în chip neașteptat Precista. „Acolo, în acele sfinte lăcașuri, sîngeră din nou rana veche. Ori încotro îmi întorc eu ochii, văd chipul Fiului meu sîngerînd pe Crucea Lui; iarăși și iarăși trebuie să-I trăiesc agonia, și adesea așa de grozavă e suferința ce văd pe fața Lui, încît simt cum din nou sabia-mi străbate inima, picioarele-mi tremură supt mine și trebuie să-mi acopăr ochii cu mîinile.“

„In zădar am căutat să fug de aceste icoane; vederea lor se ține de mine unde merg; până și în cămările unde zilnic ne

adunăm pentru ospetele noastre, tot Îl văd pe Dînsul cum se uită la mine cu ochii morții Sale.

„Și-a dat viața Lui ca să vă mîntuiți și de aceia v'ați deprins a vă uita la agonia Lui și a vă bucura. Eu L-am adus pe lume, în brațele mele L-am hrănit, i-am dat să sugă la sînul mieu. Am culcat pe inima mea căpușorul lui creț și mînuțele lui amîndouă m'au strins odată pe mine.

„Mie mi s'au spus cele d'întăiu ale Lui cuvinte cînd, speriat noaptea, pe mine mă chema ! Eu am călăuzit pașii Lui de prunc, L-am nutrit și L-am îmbrăcat eu. A fost al mieu, copilul și iubirea mea !

„Frumuseța Lui era mai presus de frumuseța altor copii ; mai tîrziu mi-a vorbit cu graiul prorocilor, și cuvintele cădeau ca mărgăritarele de pe buzele lui. Dar, cînd era prunc, ca pruncii țipa și zîmbia ca pruncii, și bucuriile și năcazurile lui ale mele erau.

„Cînd a fost un bărbat, viața Lui avea să se petreacă între cei în năcazuri ; pașii Lui l-au dus departe de ușa mea în durerea lumii lacrimilor. Iubirea mea nu l-a putut ocroti. A avut să îndure trădare, să se chinuiască și să moară pe Cruce. Odată am trăit ceasurile Lui de agonie ; ci nu-mi cereți să le mai trăiesc din nou.“

Glasul Mamei se ridică atunci ca un bo-
cet și, înnălțându-și minile, ea le desfășurâ
larg ca și cum încă odată ar fi stat supt
lemnul Crucii.

„Eu, maica Lui, am văzut cum I-au
batut cuiele în mini și în picioare. Am vă-
zut ochii Lui privind de sus la mine ca
pentru un mut și ultim rămas-bun. Am vă-
zut cununa de spini apăsată pe fruntea Lui
de-I picura sângele în șuvițe grele până
la pământ. Atunci a fost ca și cum mi-ar
fi pătruns inima o sabie cu două tășuri.
Dumnezeu și-a trimis tunetul ca o înștiin-
țare către oameni; întunec coperi pământul
și în Casa lui David perdeana cea mare în
două s'a rupt!“

Maica Durerilor vorbea acum; femeia cea
minunată cu mantia albastră ca bolțile se pre-
făcuse în izvor de lacrimi, suferința de vea-
curi striga în glasul ei, agonia oricării femei
ce și-a văzut copilul murind...

Cu un tremur bătrînul (Dimitrie rămase
în genunchi cu minile împreunate. Se uita
la ea, el însuși în chinuri de spaimă.

„Ce să fac aici? Ce să fac aici?“, strigâ
el. O, sfîntă Inimă sfîșiată de durere, vor-
bește! Sluga Ta Te aude; vorbește, și eu
sînt gata să ascult!“

O clipă se făcu tăcere. Apoi Fecioara

Întoarse către dînsul un dumnezeiesc zimbet, ridicîndu-și fața.

„Cel mai sfînt ceas în viața unei femei e cînd strînge' la piept pe cel d'întîiu născut al său, ori de e maica lui Dumnezeu ori maică de oameni. De aceia de-acum înainte să vă închinați în bisericile voastre icoanei mele cu pruncul Isus în brațe. După înțelesul oamenilor, voi trebuie să vă plecați genunchii la vre-o putere mai mare decît voi; fie deci puterea Iubirii, semn al închinării voastre : să fie o maică și un prunc. Luați crucile răstignirii de care fiul meu mucenic atîrnă ca mielul ce s'a jertfit; duceți-le undeva departe, și umbra să le acopere. Numai în ziua morții lui scoateți înfățișările voastre ale agoniei lui, puneți-le în mijlocul lăcașurilor voastre, acoperiți-le cu flori și îngenunchiați înaintea acestei mari jertfe care a fost a Lui pe pămînt.

„Dar de acum înainte locul cel d'întîiu în bisericile voastre dați-l Fecioarei și Pruncului. Incunjuțați-ni capetele cu cearcane de lumină, faceți-mi un veșmint de argint ori de aur, dar mîinile să mi le lăsați ca să se vadă strîngîndu-mi copilul la sîn. Ardeți făclii înalte înaintea noastră, așa ca lumină lor de o mie de ori să se răsfrîngă în faldurii veșmîntului meu, și lumini fără

de număr să fie, așa încît ochii tuturor să caute spre locul unde stau eu în Scaun.

„Cei ce sunt fericiți vor fi astfel și mai fericiți pentru vederea iubirii noastre, dar și cei în năcazuri își vor afla o mângâiere, și toate mamele vor înțelege și vor binecuvânta locul unde ne aflăm noi.

„Astfel zâmbetul meu va rămânea cu voi în veci. Aici, în Sfântul Munte, unde picior de femeie nu cutează să calce, mă veți păstra cu voi, căci de acum niciodată nu vă voi părăsi“.

Apoi, aplecându-se spre bătrânul care tremura, Precista îl ajută să se ridice. „Ridică-te, părinte Dimitrie; pentru credința ta cea mare am venit eu, și iarăși voi să viu dacă aveți nevoie de mine; dar acum trebuie să mă întorc la lăcașul meu care este în Ceruri. Pregătiți-vă bisericile pentru mine, cum v'am spus, și, atunci, oricând mă veți chema, mă voi întoarce la voi.“

* * *

Se zice că totuși, deși făgăduise lui Dimitrie aceasta. Fecioara nu s'a mai întors la Sfântul Munte. Poate că n'au mai fost alții cari să aibă credința lui...

\\ Căci el a murit puțin după cinstea ce i se făcuse de Maica Domnului. S'a dus în

locuri mai fericite, și acolo poate să se închine Impărătesei Cerului, pe unde mărirea ei e nesfârșit mai multă decât aceia pe care a purtat-o pe pământ.

Sigur deci că rugăciunile celorlalți n'au fost așa de înfocate, de vreme ce minunata femeie cu piciorul mic desculț n'a mai călcat niciodată cărările de mânăstire ale Sfântului Munte.

Dar, din vremea ce a vorbit ea cuvintele acelea către Dimitrie, crucile cu chipul Fiului ei murind au fost suite numai în vârful catapetesmei, unde bolta le ascunde în tainică năbră, și cine are nevoie să le vadă trebuie să-și înalțe capul . . .

Iar în toate bisericile unde drept-credincioșii vin să se roage, icoana Fecioarei și a Pruncului se sălășluiește la locul de cinste spre care îndată se întorc toate privirile, căci multe făclii ard înaintea-i; ca stelele răsfrîngerea lor scînteie pe îmbrăcămintea de argint în care după însăși a ei dorință Precista a fost înveșmîntată.

Și aceasta e o poveste răsăriteană, poveste foarte veche . . .

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Prețul 50 de bani